

ÓRAVÁZLAT

Vonatdobálással kapcsolatos bűnmegelőzési tájékoztatás

osztályfőnöki óra keretében

Mottó: „...még gyermeki korban kell szép tette nevelni.” (Phókülidész)

Korcsoport: ált. iskola 7-8.osztály

Nevelési cél: Megismertetni a diákokat az ifjúkori bűnözés jellemzőivel, az elkövetés okaival, az egyes cselekmények büntetőjogi következményeivel.

A téma indoklása, háttere:

A bűnözés megelőzésének egyik legfontosabb eszköze a nevelés, ezért a gyermekekre és fiatalokra főleg a családi és iskolai magatartási szabályok a mértékadók. Ezért a felnövekvő generációnak a társadalmi együttélés szabályainak elfogadása és elsajátítása és annak alkalmazása a kriminalitás szempontjából óriási jelentőséggel bír.

Javaslat az óra menetére:

Kulcsfogalmak:

- vagányság,
- ifjúkori bűnözés,
- bűncselekmény,
- a bűnözés következményei,
- felelősségre vonás.

1. Asszociációs játék

Módszer: csoportmunka

A kártyákon szavak vannak felírva, feladat azt a szót kitalálni, amelyik mindegyikkel kapcsolatba hozható.

ég, nap, eső, színes

Pl. ég, nap, eső, színes

megfejtés: szivárvány

rajz, vonat firkálás

megfejtés: grafiti

száguldás, alkohol, sebesség

megfejtés: baleset

busz, kés, károkozás

megfejtés: rongálás

unalom, időtöltés, injekciós tű

megfejtés: kábítószer-fogyasztás

vonat, dobás, kő

megfejtés: baleset, bűncselekmény

Stb.

2. Az órához kapcsolódó fogalmak megbeszélése

- Mit nevezünk bűncselekménynek, szabálysértésnek, gondatlanságból elkövetett cselekedetnek?
- Ki a fiataikorú, ki a gyermekkorú? Milyen életkortól büntethető már valaki?
- Vajon tudják-e a gyermekkorúak és fiataikorúak, hogy milyen következményekkel jár a bűncselekmény elkövetése?

Bűncselekmény: az a szándékos vagy gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli.

Szándékosan követi el a bűncselekményt, aki magatartásának következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.

Gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában; úgyszintén az is, aki e következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja.

Az elkövetők:

- Az elkövetők a tettes és a társtettes, valamint a felbujtó és a bűnsegéd.
- Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja.
- Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását, egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.
- Felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.
- Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

Melyek a büntetőjog feladatai?

- A büntetőjog védelmi jellegű, mely a társadalomra veszélyes cselekményekkel szemben védi a becsületes, tisztességes állampolgárokat.
- Meghatározza a bűncselekményeket és azok elkövetőivel szemben alkalmazható büntetéseket és intézkedéseket.

Mikortól büntethető már valaki?

- Gyermekkorú az aki, a bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévét még nem töltötte be. Nem büntethető, büntethetőséget kizáró ok. De a rendőrség gyámhatósági intézkedést (pl.. védelembe vétel, intézeti elhelyezés stb.) kezdeményez vele szembe.
(1962-ben a büntethetőség alsó korhatárának 12 évről 14 évre történő emelésével kiszélesedett az az életkor, amelyben az elkövetett cselekmények büntetőjogilag nem szankcionálhatóak.)
- Fiataikorú az aki, a bűncselekmény elkövetésekor 14. életévét betöltötte, de a 18. életévét még nem. Büntethető!

A gyermek- és fiatalkori bűnözés okai:

- Családi okok: nem megfelelő családi környezet, szülői felügyelet hiánya.
- Bűnözői életmódot követő minta.
- Ellenőrizetlen szabadidő, késő esti csavargás.
- Baráti környezet: csoportnorma szerepe, rossz modell-követés.
- Iskolai problémák: tanulmányi nehézségek.
- Az érintett alacsony műveltségi színvonala.
- Egyéb okok: médiahatás, stb.

A fiatalkorúval szemben alkalmazott büntetés vagy intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjen és a társadalom hasznos tagjává váljon. Büntetést akkor kell kiszabni, ha az intézkedés alkalmazása nem célravezető. Szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazni vagy büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja másként nem érhető el.

A hatóságok a szankciók alkalmazásánál különös hangsúllyal veszik figyelembe az eljárás során a fiatalkorú személyiségfejlődését, magatartását, életvitelét.

Büntetési nemek:

- szabadságvesztés (a fiatalkorú a szabadságvesztését a fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézetében kell végrehajtani, a fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy hónap)
- közérdekű munka (akkor lehet kiszabni, ha az ítélet meghozatalakor a személy a 16. életévét betöltötte)
- pénzbüntetés (akkor lehet kiszabni, ha önálló keresete, jövedelme vagy megfelelő vagyona van a fiatalnak)

Intézkedési nemek:

- megrovás (írásbeli figyelmeztetés),
- próbára bocsátás (a büntetés kiszabását a bíróság próbaidőre elhalasztja, egyidejűleg magatartási szabályokat ír elő, amelyek betartását pártfogóval ellenőrizteti),
- javítóintézeti nevelés (a bíróság akkor rendeli el, ha a fiatalkorú eredményes nevelése érdekében intézeti elhelyezés szükséges - tartama egy évtől három évig terjedhet),
- pártfogó felügyelet (vádemelés elhalasztása esetén az ügyész, próbára bocsátás, felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság, feltételes szabadságra bocsátás és javítóintézetből történő ideiglenes elbocsátás esetén a büntetés-végrehajtási bíró határozata alapján rendelik el),
- közügyektől eltiltás (csak 1 évet meghaladó szabadságvesztés esetén lehet közügyektől eltiltani).

2. Ráhangelés az óra központi témájára

Mit jelent a következő mondat? Magyarazzátok meg! Beszélgetés a szólas jelentéséről, a bűnről.

„Bármit teszel, okosan tedd és gondoldj a következményekre!”

Módszer: frontális osztálymunka

4. Megtörtént esetek feldolgozása, megbeszélése

Újságcikkek felolvasása, szituációk ismertetése

a.) Tetten ért a vasút biztonsági szolgálata pénteken két gyereket, akik vonatszerelvényeket dobáltak zúzott kővel. Sérülés nem történt, de a kár több millió forint is lehet....

b.) Egy vonaton utazó nő könnyebben megsérült, amikor egy kő találta el a gyorsvonat dupla üvegét, ami szilánkokra tört...

Fejezzétek be a történeteket! Több lehetséges megoldást válasszatok!

Módszer: csoportmunka

Kérdések:

- Mi motiválta a bűncselekmény elkövetőjét?
- Számolt-e a következményekkel?
- Milyen büntetésre számíthat?

Módszer: frontális osztálymunka

5. A cselekményhez kapcsolódó büntetési tételek ismertetése, megbeszélése

A közlekedés biztonsága elleni bűncselekményt a Büntetőtörvénykönyv határozza meg, megadva a büntetését is.

A büntetés

- a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,
- b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,
- c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,
- d) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

Módszer: tanári magyarázat

6. Záróbeszélgetés, közös álláspont kialakítása, tanulságok levonása

A Forma 1 versenyen bekövetkezett baleset ismertetése és feldolgozása:

2009. július 29.-én a Hungaroring pályán Felipe Massa forma 1-es versenyző a versenyautójával kb. 200 km/h sebességgel közlekedett. Egy Rubens Barrichello autójáról leszakadó 1 kg-os rugó becsapódott Massa bukósisakjába, a pilóta eszméletét veszítette és nagy sebességgel egyenesen a gumifalba csapódott. A versenyző súlyos életveszélyes sérüléseket szenvedett.

Mondjátok el esetleges élményeiteket, ha láttátok a verseny közvetítését.

Befejezés: Máté Péter dalának a meghallgatása

„Most élsz, most vigyázz, hogy jól csináld, mert a legapróbb hibád megbosszulja önmagát!”